

EL

EL

EL

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 18.12.2006
COM(2006) 828 τελικό

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

**ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ
ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΕΛΕΓΧΩΝ ΤΗΣ ΕΕ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΕΙΔΩΝ ΚΑΙ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΔΙΠΛΗΣ ΧΡΗΣΗΣ**

[COM(2006) 829 τελικό]
[SEC(2006) 1696]

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΕΛΕΓΧΩΝ ΤΗΣ ΕΕ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΕΙΔΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΔΙΠΛΗΣ ΧΡΗΣΗΣ

ΣΥΝΟΨΗ

Πλαίσιο και στόχος των προτάσεων

Ο έλεγχος των εξαγωγών ειδών και τεχνολογίας διπλής χρήσης διαδραματίζει καίριο ρόλο στην καταπολέμηση της διάδοσης των όπλων μαζικής καταστροφής (ΟΜΚ). Έχουν σκοπό να αποτρέψουν την μεταφορά αγαθών και τεχνολογιών τα οποία, υπό άλλες συνθήκες, χρησιμοποιούνται για ειρηνικούς σκοπούς (αποκαλούμενα είδη διπλής χρήσης) σε χώρες που μπορούν να τα χρησιμοποιήσουν για προγράμματα διάδοσης ή σε οργανώσεις που θα μπορούσαν να τα χρησιμοποιήσουν για τρομοκρατικούς ή στρατιωτικούς σκοπούς.

Την επαύριο των επιθέσεων της 11ης Σεπτεμβρίου 2001, η διεθνής κοινότητα θεώρησε ότι οι έλεγχοι των εξαγωγών αγαθών και τεχνολογίας διπλής χρήσης αποτελούν βασικές πτυχές της καταπολέμησης της διάδοσης και ενέτεινε τις προσπάθειες για την ενίσχυσή τους. Επομένως, το Συμβούλιο Ασφαλείας των ΗΕ ενέκρινε το ψήφισμα 1540 το 2004, με το οποίο ζητήθηκε η γενίκευση των ελέγχων εξαγωγών και η εισαγωγή ελέγχων στη διαμετακόμιση και στη μεσιτεία των ειδών διπλής χρήσης. Σύμφωνα με το σχέδιο δράσης και τη στρατηγική της ΕΕ κατά της διάδοσης των ΟΜΚ, που εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Ιούνιο και το Δεκέμβριο του 2003 αντίστοιχα, είναι σκόπιμο να εφαρμοστούν συγκεκριμένα μέτρα για την ενίσχυση των ελέγχων, συμπεριλαμβάνοντας την πρόβλεψη ποινικών κυρώσεων για παραβάσεις στους ελέγχους εξαγωγών. Στα δύο προαναφερόμενα έγγραφα ζητείται επίσης η επανεξέταση της λειτουργίας των ελέγχων που εφαρμόζονται από τα κράτη μέλη, η οποία διενεργήθηκε το 2004 και το 2005 και κατά την οποία εντοπίστηκαν ορισμένοι τομείς που επιδέχονται βελτίωση. Ακολούθησαν διεξοδικές συζητήσεις με τα κράτη μέλη καθώς και η διαβούλευση της βιομηχανίας της ΕΕ σχετικά με τη λήψη τυχόν μέτρων για τη βελτίωση του καθεστώτος του ελέγχου εξαγωγών της ΕΕ.

Τα είδη διπλής χρήσης περιλαμβάνουν ένα πολύ ευρύ φάσμα αγαθών και τεχνολογίας, όπως χημικά και βιολογικά προϊόντα, πυρηνική τεχνολογία, οπτική και λέιζερ καθώς και υλικά που χρησιμοποιούνται στην αεροηλεκτρονική ή ορισμένα λογισμικά. Πρόκειται για υψηλής προστιθέμενης αξίας αγαθά και τεχνολογίες, στα οποία η βιομηχανία της ΕΕ έχει ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Η πολιτική της ΕΕ στον τομέα αυτό πρέπει να βρει την ισορροπία ανάμεσα, αφενός, στην προστασία της ασφάλειας και την αποφυγή της διάδοσης των ΟΜΚ και, αφετέρου, στην προώθηση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας της ΕΕ και τη διατήρηση και τη δημιουργία θέσεων εργασίας υψηλής τεχνολογίας στην ΕΕ.

Βάσει των προπαρασκευαστικών εργασιών που διεξήγαγε τα τελευταία δύο χρόνια, η Επιτροπή υποβάλλει πρόταση για μια αναδιατυπωμένη έκδοση του κανονισμού του Συμβουλίου για τους ελέγχους των εξαγωγών αγαθών και τεχνολογιών διπλής χρήσης (κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1334/2000 του Συμβουλίου), καθώς και ορισμένες προτάσεις μη νομοθετικών πράξεων. Οι προτάσεις αυτές έχουν τριπλό στόχο:

- βελτίωση της ασφάλειας μέσω της ενίσχυσης της αποτελεσματικότητας των ελέγχων εξαγωγών, στο πλαίσιο της διευρυμένης Ευρωπαϊκής Ένωσης των 25, και σύντομα των 27, κρατών μελών
- δημιουργία ενός φιλικότερου κανονιστικού περιβάλλοντος για τις επιχειρήσεις ώστε να προαχθεί η διεθνής ανταγωνιστικότητά τους, αποφαινίζοντας το καθεστώς ελέγχου των εξαγωγών της ΕΕ, μειώνοντας τις κανονιστικές ρυθμίσεις στην εφαρμογή των ελέγχων εξαγωγών στην ΕΕ, εξασφαλίζοντας μια συνεκτικότερη και πιο ομοιογενή εφαρμογή του κοινοτικού κανονισμού ελέγχου των εξαγωγών στην ΕΕ και διευκολύνοντας το εμπόριο μέσα στην εσωτερική αγορά
- προώθηση μεγαλύτερου συντονισμού των ελέγχων εξαγωγών σε διεθνές επίπεδο.

Σύνοψη των προτάσεων

Μερικές προτάσεις για την τροποποίηση του κανονισμού διπλής χρήσης θα αυξήσουν την αποτελεσματικότητα των ελέγχων ώστε να επιτευχθεί **καλύτερη ασφάλεια**, όπως:

- σύμφωνα με το ψήφισμα 1540 του Συμβουλίου Ασφαλείας των ΗΕ, μερικοί έλεγχοι θα εφαρμόζονται σε αγαθά υπό διαμετακόμιση μέσα στην ΕΕ και θα εισαχθούν έλεγχοι για μεσιτικές δραστηριότητες στην περίπτωση αγαθών ή τεχνολογιών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε ένα πρόγραμμα ΟΜΚ.
- τα κράτη μέλη θα προβλέπουν την εφαρμογή ποινικών κυρώσεων για σοβαρές αξιόποινες πράξεις που αφορούν τον έλεγχο των εξαγωγών
- βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών και με τις διάφορες διοικητικές υπηρεσίες τους
- παροχή κατάλληλων ευκαιριών επανεξέτασης σε περίπτωση που ένα κράτος μέλος προτίθεται να επιτρέψει εξαγωγές οι οποίες, σύμφωνα με άλλο κράτος μέλος, αντιβαίνουν στα ουσιώδη συμφέροντα όσον αφορά την ασφάλεια ή τις οποίες έχουν αρνηθεί προηγουμένως άλλα κράτη μέλη
- βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά την εφαρμογή των εθνικών ελέγχων για είδη που δεν περιλαμβάνονται στον κατάλογο.

Άλλες προτάσεις τροποποίησης του κανονισμού για τη διπλή χρήση θα οδηγήσουν σε **καλύτερο ρυθμιστικό περιβάλλον για τη βιομηχανία της ΕΕ**, διευκολύνουν τις δραστηριότητές τους μέσα στην ΕΕ και προωθούν τη διεθνή ανταγωνιστικότητά τους, όπως:

- αντικατάσταση των υφιστάμενων απαιτήσεων για τις άδειες που εφαρμόζεται σε ενδοκοινοτικές μεταφορές ορισμένων ειδών με την απαίτηση για εκ των προτέρων κοινοποίηση, η οποία θα επέτρεπε στα κράτη μέλη να παρεμποδίζουν τις ανεπιθύμητες μεταφορές
- αποσαφήνιση ορισμένων διατάξεων του κανονισμού, όπως αυτών που αφορούν τις άυλες μεταφορές τεχνολογίας, που εφαρμόζονται επί του παρόντος ποικιλοτρόπως στα κράτη μέλη

- δήλωση της αρχής ότι η ασφάλεια δικαίου πρέπει να παρέχεται σε καλόπιστους εξαγωγείς της ΕΕ που έχουν διεκπεραιώσει εξαγωγές από την ΕΕ σύμφωνα με τους κανονισμούς της ΕΕ για τον έλεγχο των εξαγωγών, σε περίπτωση που οι εξαγωγές αυτές θεωρούνται παράνομες από τρίτη χώρα και έκκληση ώστε οι καταστάσεις αυτές να αντιμετωπίζονται μέσω στενότερης συνεργασίας με τρίτες χώρες
- προώθηση της χρήσης παγκόσμιων πιστοποιητικών με βάση τους συχνότερους εσωτερικούς ελέγχους που εφαρμόζουν οι επιχειρήσεις και τον αυξανόμενο αριθμό των κοινοτικών και εθνικών γενικών αδειών εξαγωγής
- πρόβλεψη για τον καθορισμό ενδεικτικών προθεσμιών από τα κράτη μέλη για τη διεκπεραίωση των αιτήσεων για τη χορήγηση αδειών εξαγωγής.

Προτείνεται επίσης να επιτευχθεί μεγαλύτερη συνοχή κατά την εφαρμογή του κανονισμού από τα κράτη μέλη μέσω της έγκρισης κατευθυντηρίων γραμμών ή βέλτιστων πρακτικών για την εφαρμογή του.

Τέλος, ορισμένες προτάσεις αποσκοπούν στην **στην ένταση του συντονισμού στον έλεγχο των εξαγωγών σε διεθνές επίπεδο**, όπως ο μεγαλύτερος συντονισμός των θέσεων της ΕΕ στα διεθνή καθεστώτα ελέγχου των εξαγωγών, η καλύτερη συμμετοχή της βιομηχανίας της ΕΕ για τον καθορισμό των ειδών που πρέπει να υπάγονται σε ελέγχους και η εξασφάλιση της συμμετοχής όλων των κρατών μελών της ΕΕ στα καθεστώτα. Η Επιτροπή πρέπει επίσης να καταρτίσει πρόγραμμα τεχνικής βοήθειας ώστε να βοηθήσει τις τρίτες χώρες να καθιερώσουν κατάλληλα καθεστώτα ελέγχου των εξαγωγών. Η πρόταση κανονισμού περιέχει ρήτρα για τη διαπραγμάτευση συμφωνιών με τρίτες χώρες όσον αφορά την αμοιβαία αναγνώριση των ελέγχων εξαγωγών και διάταξη για τη παροχή της δυνατότητας έγκρισης ad-hoc διαδικασιών ελέγχου των εξαγωγών για τα ερευνητικά προγράμματα της ΕΕ και άλλα σχέδια στα οποία συμμετέχουν τρίτες χώρες.

Τέλος, η Επιτροπή προτείνει τη θέσπιση ρυθμιστικής επιτροπής κυρίως για την εισαγωγή τροποποιήσεων στα παραρτήματα του κανονισμού που περιέχουν τους καταλόγους των ελεγχόμενων ειδών και άλλες τεχνικές διατάξεις. Η διαδικασία αυτή, σύμφωνα με την οποία η Επιτροπή αναμένεται να εγκρίνει τις τροποποιήσεις, αφού λάβει τη θετική γνώμη της επιτροπής που αποτελείται από τα κράτη μέλη, αναμένεται να επιταχύνει την ενημέρωση του καταλόγου των ελεγχόμενων ειδών, τα οποία σήμερα απαιτούν απόφαση του Συμβουλίου με βάση την πρόταση της Επιτροπής.

Επόμενα στάδια

Οι έλεγχοι των εξαγωγών των αγαθών και της τεχνολογίας διπλής χρήσης, αν και αποτελούν μέρος της κοινής εμπορικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, διαδραματίζουν επίσης ρόλο στην πολιτική της ΕΕ για την ασφάλεια και σχετίζονται με ευαίσθητες πολιτικές όπως η καταπολέμηση της διάδοσης των ΟΜΚ. Στον τομέα αυτό, η Επιτροπή προτίθεται να συνεχίσει να συνεργάζεται στενά με τα κράτη μέλη έτσι ώστε τα συστήματα ελέγχου των εξαγωγών στην ΕΕ να συμβάλλουν στην ευρωπαϊκή και παγκόσμια ασφάλεια που περιμένουν οι πολίτες της, και σε ένα ρυθμιστικό περιβάλλον που να ευνοεί την ανάπτυξη της έρευνας και της βιομηχανικής δραστηριότητας που είναι αναγκαίο για την ευημερία των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων.

Η Επιτροπή ζητά την ταχεία εξέταση των προτάσεων ώστε το Συμβούλιο να εγκρίνει γρήγορα την πρόταση για την αναδιατύπωση του κανονισμού για τη διπλή χρήση και για την ανάληψη δράσης σε άλλους τομείς για τους οποίους δεν έχουν υποβληθεί ρυθμιστικές προτάσεις.

ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΕΛΕΓΧΩΝ ΤΗΣ ΕΕ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΕΙΔΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΔΙΠΛΗΣ ΧΡΗΣΗΣ

I. Εισαγωγή – Σκοπός της Ανακοίνωσης

Ο έλεγχος των εξαγωγών ειδών και τεχνολογίας διπλής χρήσης διαδραματίζει καίριο ρόλο στην καταπολέμηση της διάδοσης των όπλων μαζικής καταστροφής (ΟΜΚ). Έχουν σκοπό να αποτρέψουν την μεταφορά αγαθών και τεχνολογιών σε χώρες που μπορούν να τα χρησιμοποιήσουν για προγράμματα διάδοσης ή σε οργανώσεις που θα μπορούσαν να τα χρησιμοποιήσουν για τρομοκρατικούς ή στρατιωτικούς σκοπούς. Αν και αποσκοπούν στην ασφάλεια, οι έλεγχοι αυτοί διεξάγονται με μέτρα εμπορικής πολιτικής που επιβάλλουν περιορισμούς στις δραστηριότητες παραγωγών και εξαγωγέων της ΕΕ, και τα οποία πρέπει να περιορίζονται στα ελάχιστα αναγκαία ώστε να προωθείται η διεθνής ανταγωνιστικότητά τους.

Ο κύριος στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι να προτείνει μέτρα με σκοπό να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα των ελέγχων των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης στη διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση, σύμφωνα με το σχέδιο δράσης κατά των ΟΜΚ που ενέκρινε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Ιούνιο του 2003 και τη στρατηγική της ΕΕ κατά της διάδοσης των όπλων μαζικής καταστροφής (ΟΜΚ) που ενέκρινε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το Δεκέμβριο του 2003. Αποσκοπεί επίσης στην επίτευξη μεγαλύτερης σαφήνειας και στη μείωση των κανονιστικών ρυθμίσεων κατά την πραγματοποίηση των ελέγχων από τους εξαγωγείς της ΕΕ, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη προσαρμογής του νομοθετικού πλαισίου, ώστε να συμμορφώνεται με το ψήφισμα 1540 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών.

II. Ιστορικό και πλαίσιο

Η διάδοση των όπλων μαζικής καταστροφής και η πιθανή τους χρήση από αδίστακτα κράτη ή τρομοκρατικές οργανώσεις αποτελεί σημαντική απειλή για τη διεθνή ασφάλεια. Η Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασφάλειας χαρακτηρίζει τη διάδοση των όπλων αυτών και των φορέων τους ως τη μεγαλύτερη εν δυνάμει απειλή για την ασφάλεια της Ευρώπης. Σημειώνει ρητά ότι οι έλεγχοι των εξαγωγών είχαν ευεργετικό αποτέλεσμα στην επιβράδυνση της εξάπλωσης των ΟΜΚ. Ένας από τους τρόπους με τον οποίο οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες συμβάλλουν στην καταπολέμηση της διάδοσης αυτής είναι η κοινή εμπορική τους πολιτική. Ύστερα από δύο αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου το 1995, οι οποίες έκριναν ότι οι έλεγχοι εξαγωγών των ειδών διπλής χρήσης εντάσσονται στην κοινή εμπορική πολιτική (λεπτομέρειες στο παράρτημα II του παρόντος εγγράφου), το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΚ) 1334/2000 περί κοινοτικού συστήματος ελέγχου των εξαγωγών ειδών και τεχνολογίας διπλής χρήσης.

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1334/2000 του Συμβουλίου θεσπίζει σύστημα κοινοτικού ελέγχου των εξαγωγών αυτών των ειδών και της τεχνολογίας διπλής χρήσης, επιβάλλοντας την απαίτηση έγκρισης για την εξαγωγή τους. Ο κατάλογος των ελεγχόμενων ειδών παρατίθεται στο παράρτημα I του κανονισμού και βασίζεται στους καταλόγους που συνέταξαν τα διεθνή συστήματα ελέγχου εξαγωγών που καλύπτουν τα βιολογικά και χημικά προϊόντα (ομάδα Αυστραλίας), τα πυρηνικά προϊόντα (ομάδα προμηθευτών πυρηνικών), τα σχετικά με πυραύλους (σύστημα ελέγχου τεχνολογίας πυραύλων) και τα εξαρτήματα που συνδέονται με συμβατικά όπλα (διακανονισμός του Wassenaar). Λεπτομέρειες σχετικά με τα διεθνή συστήματα ελέγχου των εξαγωγών υπάρχουν στο παράρτημα III.

Αν και ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1334/2000 εφαρμόζεται άμεσα σε ολόκληρη την ΕΕ, η εφαρμογή του εξαρτάται από τις εθνικές διοικήσεις των κρατών μελών, οι οποίες διαθέτουν αρκετά υψηλό βαθμό ευελιξίας, ιδίως όσον αφορά τη δυνατότητα να εισαγάγουν συμπληρωματικούς εθνικούς ελέγχους.

Τα 25 κράτη μέλη της ΕΕ είναι όλα μέλη της ομάδας της Αυστραλίας (ΟΑ) και της ομάδας προμηθευτών πυρηνικών (ΟΠΠ), αλλά η Κύπρος δεν έχει προσχωρήσει ακόμα στο διακανονισμό του Wassenaar, και επτά κράτη μέλη (Κύπρος, Εσθονία, Λεττονία, Λιθουανία, Μάλτα, Σλοβακία και Σλοβενία) δεν είναι ακόμα μέλη του συστήματος ελέγχου τεχνολογίας πυραύλων (ΣΕΤΠ) όπως δεν είναι και η Ρουμανία (που βρίσκεται στο στάδιο της ένταξης στην ΕΕ). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι μέλος της ομάδας της Αυστραλίας και παρατηρητής στην ΟΠΠ, αλλά δεν ανήκει στο ΣΕΤΠ και στο Wassenaar, αν και μετά την υιοθέτηση του προγράμματος δράσης της Θεσσαλονίκης μπορεί να συμμετέχει στις συνεδριάσεις τους μαζί με τη Γραμματεία του Συμβουλίου, στο πλαίσιο της αντιπροσωπείας της προεδρίας της ΕΕ.

Ύστερα από τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου 2001, προσαρμόστηκαν οι αρχικές εντολές των συστημάτων αυτών, που ήταν να εμποδίσουν τα κράτη μέλη να αποκτήσουν είδη διπλής χρήσης για την παραγωγή ΟΜΚ ή συμβατικών όπλων, ώστε να εμποδίζουν και μη κρατικούς συντελεστές να αποκτήσουν είδη διπλής χρήσης τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε τρομοκρατικές επιθέσεις (είτε μαζικές είτε με συμβατικούς τρόπους).

Άλλο ένα στοιχείο που μεταβλήθηκε στο διεθνές πλαίσιο είναι ότι, λόγω της εντατικοποίησης των διεθνών ανταλλαγών και της εμφάνισης νέων οικονομικών παραγόντων, αυτά τα διεθνή συστήματα ελέγχου εξαγωγών δεν αντιπροσωπεύουν πλέον όλους τους κύριους προμηθευτές των σχετικών τεχνολογιών διπλής χρήσης για την παραγωγή ΟΜΚ.

Αυτό το «παραθυράκι» πρέπει μεσοπρόθεσμα να κλείσει εν μέρει με την εφαρμογή του ψηφίσματος 1540 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, που καθιστά πολυμερείς τους ελέγχους αυτούς. Άλλα ανησυχητικά ζητήματα σχετίζονται με τη διασφάλιση ότι οι αποφάσεις των διεθνών συστημάτων ελέγχου εξαγωγών συμβαδίζουν με τις τάσεις καινοτομίας και ότι οι έλεγχοι δεν επηρεάζουν είδη που είναι ευρέως διαθέσιμα εκτός των μελών διεθνών συστημάτων και ότι οι κανόνες εναρμονίζονται στο μέγιστο βαθμό μεταξύ των μελών διεθνών συστημάτων.

Η απειλή της χρήσης ΟΜΚ από τρομοκράτες αποτέλεσε το έναυσμα για το πρόγραμμα δράσης της Θεσσαλονίκης, το οποίο αποσκοπεί κυρίως σε αυξημένους ελέγχους των εξαγωγών από την ΕΕ, βελτίωση των ανταλλαγών ευαίσθητων πληροφοριών, καλύτερη συνεργασία με τους εξαγωγείς, αυξημένο ρόλο της ΕΕ σε διεθνή συστήματα ελέγχου των εξαγωγών, και τη διεξαγωγή «αξιολογήσεων από ομοτίμους» σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού από τα κράτη μέλη. Τις «αξιολογήσεις από ομοτίμους» συντόνισε ειδική ομάδα υπό τη διεύθυνση της Επιτροπής, η οποία υπέβαλε τα συμπεράσματά της στο Συμβούλιο το Νοέμβριο του 2004. Το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων παρακολουθεί έκτοτε τακτικά την πρόοδο των «αξιολογήσεων από ομοτίμους» (τελευταία σε δήλωσή του το Δεκέμβριο του 2005). Επιπλέον, στις 17/18 Ιουνίου 2004 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε δήλωση περί ποινικών κυρώσεων, υπενθυμίζοντας τη δέσμευση που ανέλαβαν τα κράτη μέλη στην ευρωπαϊκή στρατηγική κατά της διάδοσης των ΟΜΚ, να υιοθετήσουν κοινές πολιτικές όσον αφορά τις ποινικές κυρώσεις για την παράνομη εξαγωγή, τη διαμεσολάβηση και το λαθρεμπόριο υλικού που συνδέεται με ΟΜΚ.

Εκτός από τη διάσταση της ασφάλειας, η παραγωγή και η εξαγωγή ειδών και τεχνολογιών διπλής χρήσης είναι σημαντική και από οικονομικής πλευράς, επειδή τα εν λόγω προϊόντα και οι τεχνολογίες καλύπτουν ευρύ φάσμα και έχουν υψηλή προστιθέμενη αξία και τεχνολογικό περιεχόμενο, και η ΕΕ διαθέτει συγκριτικό πλεονέκτημα ως μείζων εξαγωγέας τέτοιων ειδών. Αν και, λόγω της φύσης των ειδών διπλής χρήσης, δεν είναι διαθέσιμα ακριβή στατιστικά στοιχεία, υπολογίζεται ότι οι εξαγωγές αγαθών σε δασμολογικές διακρίσεις, περιλαμβανομένων των ειδών διπλής χρήσης, από την ΕΕ ήταν αξίας 128 δισεκατομμυρίων ευρώ το 2004 και 142 δισεκατομμυρίων ευρώ το 2005, δηλαδή αντιπροσώπευσαν το 13% του συνόλου των εμπορευματικών εξαγωγών της ΕΕ¹. Εκτιμάται επίσης ότι υπάρχουν περισσότερες από 5.000 εταιρείες στην ΕΕ που εξάγουν ελεγχόμενα προϊόντα αυτού του είδους.

III. Κύρια ζητήματα σχετικά με τον έλεγχο των εξαγωγών

Οι κύριοι τομείς που επιδέχονται βελτίωση σε επίπεδο ΕΕ και κρατών μελών και τους επισήμανε η ειδική ομάδα για τις «αξιολογήσεις από ομοτίμους» και υπογράμμισε το Συμβούλιο στη δήλωσή του της 13ης Δεκεμβρίου 2004 ήταν οι εξής:

- εξασφάλιση διαφάνειας και επίγνωσης του συστήματος εφαρμογής της νομοθεσίας της ΕΕ,
- ελαχιστοποίηση κάθε σημαντικής απόκλισης στις πρακτικές των κρατών μελών,
- διερεύνηση της δυνατότητας προσθήκης ελέγχων κατά τη διαμετακόμιση και μεταφόρτωση ειδών διπλής χρήσης,
- παροχή βοήθειας για την αναγνώριση των ειδών διπλής χρήσης που υπόκεινται σε έλεγχο,
- βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με αρνήσεις, και διερεύνηση του ενδεχόμενου δημιουργίας βάσης δεδομένων για την ανταλλαγή ευαίσθητων απόρρητων πληροφοριών,
- συμφωνία ως προς τις βέλτιστες πρακτικές για την εφαρμογή των ελέγχων,
- βελτίωση της διαφάνειας ώστε να διευκολύνεται η συντονισμένη εφαρμογή των ελέγχων ειδών που δεν αναφέρονται στον κατάλογο (περισυλλεκτικά/έλεγχος της τελικής χρήσης) σε επίπεδο ΕΕ,
- βελτίωση της συνεργασίας με τους εξαγωγείς,
- συμφωνία ως προς τις βέλτιστες πρακτικές για τον έλεγχο των άυλων μεταφορών τεχνολογίας.

Το ψήφισμα 1540 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών εισήγαγε ορισμένες νέες υποχρεώσεις, που περιελάμβαναν τη θέσπιση των κατάλληλων διατάξεων ώστε να εμποδίζεται το παράνομο λαθρεμπόριο, η διαμετακόμιση, η μεταφόρτωση, η διαμεσολάβηση και η επανεξαγωγή ειδών διπλής χρήσης, και καθιέρωσε την αρχή της επιβολής κυρώσεων,

¹ Οι εξαγωγές αυτές αφορούν όλες τις δασμολογικές διακρίσεις που καλύπτουν τα αγαθά διπλής χρήσης και επομένως μπορεί να περιλαμβάνουν και αγαθά που ακριβώς ειπείν δεν είναι διπλής χρήσης.

ποινικών ή διοικητικών, για παραβάσεις των κανονισμών ελέγχου των εξαγωγών. Όσον αφορά τους ελέγχους μεσιτείας, για την Επιτροπή νοούνται ως η παροχή υπηρεσιών διαμεσολάβησης, όταν ο μεσολαβητής γνωρίζει την πιθανότητα χρήσης ως ΟΜΚ ωστόσο πραγματοποιεί τη συναλλαγή.

Η πείρα έχει δείξει επίσης ότι η εξωεδαφική εφαρμογή των ελέγχων στις εξαγωγές από τρίτους προκαλεί δυσκολίες στους εισαγωγείς και εξαγωγείς της ΕΕ. Προκειμένου να αποφύγουν διοικητικές ή ακόμα και ποινικές κυρώσεις για δραστηριότητες που πραγματοποιούνται εντός της ΕΕ και συμμορφώνονται με τους κανόνες της ΕΕ, μερικές φορές αναγκάζονται να εφαρμόσουν περιορισμούς τρίτων χωρών στις επανεξαγωγές εντός της ΕΕ ειδών που κατάγονται από χώρες εκτός της ΕΕ ή στις εξαγωγές προς τρίτες χώρες ειδών που παράγονται στην ΕΕ και δεν υπόκεινται σε περιορισμό εάν περιέχουν συστατικά καταγωγής εκτός της ΕΕ. Οι υπήκοοι της ΕΕ ενδέχεται επίσης να αντιμετωπίσουν αιτήσεις για την έκδοσή τους σε τρίτη χώρα σε περιπτώσεις που οι εξαγωγές τους συμμορφώνονται με τους κανόνες της ΕΕ αλλά θεωρούνται παράνομες από τρίτη χώρα. Είναι σκόπιμο να επαναληφθεί ότι ο κανονισμός περί ειδών και τεχνολογίας διπλής χρήσης παρέχει εκτεταμένο νομοθετικό πλαίσιο για την εξαγωγή ειδών, τεχνολογίας και συναφών υπηρεσιών διπλής χρήσης, και ότι είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί νομική βεβαιότητα, όσον αφορά τις διαφορετικές νομοθεσίες των τρίτων χωρών που ενδέχεται να θεωρήσουν τις εξαγωγές αυτές ως αξιόποινες πράξεις, για τους εξαγωγείς ειδών, τεχνολογίας ή υπηρεσιών διπλής χρήσης που υπόκεινται στον κανονισμό που ενεργούν σύμφωνα με τις διατάξεις του και με τις διατάξεις που θεσπίστηκαν για την εφαρμογή του σε συμμόρφωση με τον κανονισμό. Ο καλύτερος τρόπος για την αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών είναι η αύξηση της συνεργασίας της ΕΕ με τις ενδιαφερόμενες τρίτες χώρες, ώστε να προωθηθεί η σύγκλιση των ελέγχων: για το λόγο αυτό η Επιτροπή πρότεινε την εισαγωγή διάταξης στον κανονισμό για τον έλεγχο των εξαγωγών για την προώθηση αυτής της συνεργασίας με τρίτες χώρες.

Η πείρα που αποκτήθηκε από σχέδια που χρηματοδότησε η ΕΚ, όπως το Galileo, όπου συμμετέχουν τρίτες χώρες, έδειξε ότι είναι σκόπιμο να εφαρμοστούν διαδικασίες ad-hoc που να καθορίζουν λεπτομερώς τους κανόνες της ΕΕ για την παραχώρηση τεχνολογιών διπλής χρήσης της ΕΕ σε τρίτες χώρες στο πλαίσιο των σχεδίων αυτών.

Τέλος, οι τακτικές επαφές με τη βιομηχανία και οι παρατηρήσεις των εξαγωγέων στο πλαίσιο της μελέτης αξιολόγησης του αντικτύπου (βλέπε παρακάτω) έδειξαν ότι μερικά από τα κύρια ζητήματα που απασχολούν τη βιομηχανία είναι τα εξής:

- ανάγκη για μεγαλύτερη διαφάνεια και προβλεψιμότητα των κανόνων,
- επιτάχυνση της λήψης αποφάσεων από τις εθνικές διοικήσεις σχετικά με τις αιτήσεις για άδειες ελέγχου εξαγωγών, ιδίως για τα είδη που δεν περιλαμβάνονται στον κατάλογο,
- ενιαία εφαρμογή του κανονισμού περί ειδών διπλής χρήσης σε ολόκληρη την ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της ερμηνείας των ειδών που υπόκεινται σε έλεγχο και της εφαρμογής εθνικών ελέγχων σε είδη που δεν περιλαμβάνονται στον κατάλογο, ώστε να αποφεύγονται οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού,
- απλοποίηση του συστήματος περιορίζοντας την πολυπλοκότητα των καταλόγων των ελεγχόμενων ειδών, συγκεκριμένα με την πρόβλεψη τακτικών αναθεωρήσεων της συνάφειας των καταλόγων σε σχέση με τη διαθεσιμότητα ειδών από το εξωτερικό και την καινοτομία, εστιάζοντας όχι τόσο στα ελεγχόμενα είδη αλλά στους

παραβάτες και δημιουργώντας περισσότερα μέσα διευκόλυνσης του εμπορίου για τους αξιόπιστους εξαγωγείς,

- μείωση των πολλαπλών επιπέδων κανονισμών (στα συστήματα, σε επίπεδο ΕΕ και σε εθνικό επίπεδο, συν την ανάγκη συμμόρφωσης με τους ελέγχους επί των επανεξαγωγών που εφαρμόζονται από τρίτες χώρες),
- εισαγωγή ηλεκτρονικής χορήγησης αδείας (e-licensing),
- προβλήματα που προκαλούνται από την εξωεδαφική εφαρμογή ελέγχων από ορισμένες τρίτες χώρες,
- αντικατάσταση της ισχύουσας απαίτησης για εκ των προτέρων έγκριση για τις ενδοκοινοτικές μεταφορές που εφαρμόζονται στα περισσότερα ευαίσθητα προϊόντα με σύστημα εκ των προτέρων κοινοποίησης.

IV. Συστάσεις και προτάσεις για την αναθεώρηση του συστήματος ελέγχου εξαγωγών της ΕΕ και της συνεισφοράς του στις παγκόσμιες προσπάθειες κατά της διάδοσης των όπλων μαζικής καταστροφής

Πριν διατυπώσει τη συγκεκριμένη πρόταση προς το Συμβούλιο, η Επιτροπή έλαβε υπόψη, εκτός από τις απόψεις των κρατών μελών και της βιομηχανίας, την αρχή της αναλογικότητας, προκειμένου να εξασφαλίσει ότι οι νομοθετικές αλλαγές προσφέρουν προστιθέμενη αξία στην ασφάλεια χωρίς να βλάπτουν υπερβολικά την ικανότητα των εταιρειών της ΕΕ να ασκήσουν επιχειρηματικές δραστηριότητες στο εξωτερικό.

Οι περισσότερες από τις άλλες νομοθετικές αλλαγές, συμπληρωματικά ως προς τη διαμετακόμιση, τη μεταφόρτωση και τη μεσιτεία, δικαιολογούνται από την πρόωρη αναγνώριση, η οποία επιβεβαιώνεται από τις «αξιολογήσεις από ομοτίμους» και τη μελέτη αξιολόγησης του αντικτύπου, των διαφορών στις εθνικές πρακτικές εφαρμογής ορισμένων διατάξεων του κανονισμού. Οι διατάξεις αυτές θα μπορούσαν να ενισχυθούν ώστε να βελτιωθεί η αποδοτικότητα του συστήματος της ΕΕ για τον έλεγχο των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης. Οι τομείς στους οποίους δεν απαιτούνται νομοθετικές αλλαγές, αλλά μάλλον διοικητικά μέτρα ή η υιοθέτηση των βέλτιστων πρακτικών, επισημάνθηκαν με τον ίδιο τρόπο.

Οι κύριοι στόχοι των συστάσεων της Επιτροπής είναι οι ακόλουθοι:

- επίτευξη μεγαλύτερης σαφήνειας, διαφάνειας και, όπου είναι δυνατόν, απλότητας του συστήματος ελέγχου των εξαγωγών διπλής χρήσης της ΕΕ,
- εξασφάλιση της συνεπούς εφαρμογής του κανονισμού εντός της ΕΕ με μεγαλύτερη αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα των ελέγχων και αποφυγή των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού μεταξύ των εξαγωγέων σε διάφορα κράτη μέλη,
- περιορισμός των κανονιστικών ρυθμίσεων στις οποίες υπόκεινται οι εξαγωγείς της ΕΕ, λαμβάνοντας υπόψη ότι δεν πρέπει να βρίσκονται σε μειονεκτική θέση από πλευράς ανταγωνισμού σε σχέση με τους εξαγωγείς από τρίτες χώρες,
- μείωση των εμποδίων για το εμπόριο εντός της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ.

Ύστερα από συζητήσεις με τα κράτη μέλη, οι συστάσεις της Επιτροπής στην παρούσα ανακοίνωση διαιρούνται σε πέντε τομείς:

- (α) **Προτάσεις για την αναδιατύπωση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1334/2000.** Αυτές αποτελούν αντικείμενο ξεχωριστής πρότασης της Επιτροπής με πλήρη στοιχεία σχετικά με τα αποτελέσματα της μελέτης αξιολόγησης του αντικτύπου. Οι τομείς που καλύπτονται είναι, μεταξύ άλλων, οι εξής: επέκταση των ελέγχων για να καλύπτουν τη διαμετακόμιση, τη μεταφόρτωση², τη μεσιτεία και τις επανεξαγωγές· διευκρίνιση του περιεχομένου των ελέγχων των άυλων μεταφορών τεχνολογίας· θέσπιση διαδικασίας επιτροπολογίας για την έγκριση των καταλόγων ελεγχόμενων ειδών· καλύτερη ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τους εθνικούς ελέγχους των ειδών που δεν αναφέρονται στον κατάλογο σύμφωνα με τα κατάλληλα πρότυπα ασφάλειας· καλύτερη ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις αρνήσεις και δυνατότητα δημιουργίας ασφαλούς ηλεκτρονικού συστήματος μεταξύ της Επιτροπής, των κρατών μελών και του Συμβουλίου· διεθνής συνεργασία με τρίτες χώρες, η οποία να προβλέπει τη δυνατότητα θέσπισης κανόνων ad-hoc για τον έλεγχο των εξαγωγών στην περίπτωση συγκεκριμένων σχεδίων που χρηματοδοτούνται από την ΕΚ και τα οποία, ενδεχομένως, συνεπάγονται την πρόσβαση τρίτων χωρών σε τεχνολογίες διπλής χρήσης της ΕΕ· προσθήκη στην αναδιατυπωμένη έκδοση του άρθρου 21 της αναφοράς σε ποινικές κυρώσεις, τουλάχιστον στην περίπτωση σοβαρών παραβάσεων των διατάξεων του κανονισμού και των κανονισμών που εξέδωσαν τα κράτη μέλη για την εφαρμογή του, ως ανταπόκριση στην έκκληση που διατυπώνεται στη δήλωση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου περί ποινικών κυρώσεων τον Ιούνιο του 2004, και στην έκκληση του ψηφίσματος 1540 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών για τη θέσπιση των κατάλληλων αστικών ή ποινικών κυρώσεων για την παραβίαση των κανονισμών ελέγχου των εξαγωγών· αντικατάσταση των εναπομενόντων ενδοκοινοτικών ελέγχων από ένα σύστημα που συνίσταται στην εκ των προτέρων κοινοποίηση των αποστολών· διάταξη για τον καθορισμό από τις εθνικές αρχές ενδεικτικών προθεσμιών για την επεξεργασία των αιτήσεων για άδειες εξαγωγής και προθεσμιών για τη διεκπεραίωση των αιτημάτων για ενημέρωση από τις αρχές που είναι αρμόδιες για τη χορήγηση αδειών όσον αφορά την εφαρμογή εθνικών ελέγχων στα μη καταχωρημένα είδη και τεχνολογίες.
- (β) Υπόδειξη των τομέων στους οποίους θα μπορούσαν να εκπονηθούν **κατευθυντήριες γραμμές και βέλτιστες πρακτικές**. Οι κατευθυντήριες γραμμές και οι βέλτιστες πρακτικές αφορούν τον τρόπο εφαρμογής ορισμένων διατάξεων του κανονισμού και μπορούν να συμφωνηθούν σε επίπεδο ομάδας εργασίας του Συμβουλίου για τα είδη διπλής χρήσης και να εκπονηθούν από τους εμπειρογνώμονες της «ομάδας συντονισμού». Χωρίς να είναι νομικά δεσμευτικές, θα παρέχουν πρότυπα για την εφαρμογή του ελέγχου των εξαγωγών και, κατά περίπτωση, θα είναι διαθέσιμες στο κοινό, όπως στην περίπτωση των βέλτιστων πρακτικών για την προσέγγιση της βιομηχανίας που εκδόθηκαν το Δεκέμβριο του 2005. Σε μερικές περιπτώσεις, οι κατευθυντήριες αυτές γραμμές μπορούν να αποτελούν προσαρμογές των κατευθυντήριων γραμμών διεθνών συστημάτων, οι οποίες θα λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαιτερότητες της ΕΕ, ιδίως την ύπαρξη της ενιαίας αγοράς και των κοινών συνόρων της ΕΕ. Προτείνεται να εκπονηθούν βέλτιστες πρακτικές και κατευθυντήριες γραμμές στους παρακάτω τομείς: έλεγχοι των άυλων μεταφορών τεχνολογίας που περιλαμβάνουν την τεχνική βοήθεια και τον καθορισμό των εξαιρέσεων που συνδέονται με πληροφορίες ελεύθερας χρήσεως και τη βασική επιστημονική έρευνα· συνολικές άδειες εξαγωγής· πρακτικές εφαρμογής, όπως κοινή

²

Η μεταφόρτωση καλύπτεται μερικώς από τον ορισμό της διαμετακόμισης

ανάλυση των κινδύνων· εσωτερικά προγράμματα συμμόρφωσης· δικαιολογητικά για την αξιολόγηση των αιτήσεων για εισαγωγές και το συντονισμό των εθνικών ελέγχων σε είδη που δεν αναφέρονται στον κατάλογο.

- γ) Υπόδειξη των τομέων όπου επαρκεί **διοικητική δράση**, όπως: διαφάνεια· βελτίωση των εθνικών και κοινοτικών δικτυακών τόπων μέσω της παροχής ενός κοινού σημείου πρόσβασης· αυξημένη χρήση της ομάδας εμπειρογνομόνων ώστε να εξασφαλίζεται συνεπής και ομοιόμορφη ερμηνεία του παρατήματος I στην ΕΕ· ανάπτυξη εργαλείων για τον εντοπισμό ειδών διπλής χρήσης· και κατάρτιση των υπαλλήλων που χορηγούν εγκρίσεις και των τελωνειακών υπαλλήλων.
- δ) Τομείς που θα αποτελέσουν το αντικείμενο **προσεχών προτάσεων της Επιτροπής**, ιδίως η δημιουργία συμπληρωματικών και νέων κοινοτικών γενικών αδειών εξαγωγής που θα διευκολύνουν το εμπόριο μη ευαίσθητων ειδών προς μη ευαίσθητους προορισμούς που επί του παρόντος καλύπτονται κυρίως από εθνικές γενικές άδειες εξαγωγής (βλέπε παράρτημα V. για περισσότερες λεπτομέρειες).
- ε) Τέλος, υπάρχουν αρκετά ζητήματα που είναι ευρύτερα από το μηχανισμό του συστήματος ελέγχου εξαγωγών της ΕΕ, τα οποία υπογραμμίστηκαν από το Συμβούλιο (ιδίως στο πρόγραμμα δράσης της Θεσσαλονίκης) και επιβεβαιώθηκαν από τις «αξιολογήσεις από ομοτίμους», τα οποία πρέπει να αντιμετωπιστούν:

i) Περιορισμοί των διεθνών συστημάτων ελέγχου εξαγωγών

Τα συστήματα ελέγχου εξαγωγών δεν μπορούν να προσφέρουν ένα απόλυτα ασφαλές σύστημα ελέγχων καθώς, μεταξύ άλλων, τα μέλη τους είναι περιορισμένα και οι κανόνες τους δεν είναι νομικά δεσμευτικοί, αφήνοντας μεγάλα περιθώρια ελευθερίας κατά την εθνική εφαρμογή τους. Γενικά, τα συστήματα δεν επιβάλλουν περιορισμούς στις εξαγωγές προς χώρες που δεν έχουν επικυρώσει τις σχετικές συνθήκες για τη μη διάδοση. Αυτό αποτελεί ατέλεια των συστημάτων που ιδανικά θα έπρεπε να διορθωθεί, ώστε να εξασφαλίζεται ότι οι ευαίσθητες εξαγωγές γίνονται μόνον προς ασφαλείς χώρες οι οποίες δεν πρόκειται να χρησιμοποιήσουν τα αγαθά ή την τεχνολογία για τυχόν δραστηριότητες διάδοσης.

Επιπλέον, λόγω της ταχύτατης καινοτομίας και επέκτασης του τομέα διπλής χρήσης που οφείλεται επίσης σε αλλαγές στις αμυντικές στρατηγικές και στην αυξημένη εξάρτηση από νέες τεχνολογίες, τα συστήματα αντιμετωπίζουν τεράστιες προκλήσεις στο έργο της επιλογής των ειδών που θα υποβάλλουν σε ελέγχους. Για το λόγο αυτό απαιτείται καλύτερη αλληλεπίδραση με τη βιομηχανία.

Όσον αφορά συγκεκριμένα το διακανονισμό του Wassenaar, ο περιορισμός είναι ότι κανένας κανόνας δεν επιβάλλει πρότερη διαβούλευση όταν μια χώρα μέλος σκοπεύει να εκδώσει άδεια εξαγωγής για ουσιαστικά ομοειδή συναλλαγή με συναλλαγή την οποία αρνήθηκε άλλη χώρα μέλος.

Η ΕΕ θα μπορούσε να επιδιώξει μεγαλύτερη αυστηρότητα των συστημάτων από την άποψη αυτή.

ii) Συμμετοχή όλων των κρατών μελών της ΕΕ σε διεθνή συστήματα ελέγχου των εξαγωγών

Κατά την τελευταία διεύρυνση μόνον τρία από τα δέκα νέα κράτη μέλη της ΕΕ ήταν μέλη όλων των διεθνών συστημάτων ελέγχου των εξαγωγών. Αυτό δημιούργησε μεγάλο πρόβλημα γιατί η μη συμμετοχή σε ένα σύστημα σημαίνει ότι τα εν λόγω κράτη μέλη οφείλουν, δυνάμει του κανονισμού διπλής χρήσης, να επιβάλλουν ελέγχους χωρίς να συμμετέχουν στις συζητήσεις για τα είδη που πρέπει να ελέγχονται ή για την επιβολή των ελέγχων επί των εξαγωγών που γίνεται στα συστήματα. Δεν έχουν επίσης πρόσβαση σε αποφασιστικές ευαίσθητες πληροφορίες, όπως τις αρνήσεις χορήγησης άδειας εξαγωγής από μη κράτη μέλη της ΕΕ ή τον κατάλογο των ευαίσθητων τελικών χρηστών, που είναι καίριες για την εφαρμογή αποτελεσματικών ελέγχων σε εθνικό επίπεδο και σε επίπεδο ΕΕ.

Το Σεπτέμβριο του 2003, οι υπηρεσίες της Επιτροπής πρότειναν στα κράτη μέλη μια στρατηγική με στόχο, σύμφωνα με το πρόγραμμα δράσης της Θεσσαλονίκης, να προωθήσει την ένταξη όλων των νέων κρατών μελών σε όλα τα διεθνή συστήματα ελέγχου εξαγωγών, και η οποία επικυρώθηκε από την Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας του Συμβουλίου. Αυτό οδήγησε στην αποδοχή όλων των νέων κρατών μελών της ΕΕ από την ομάδα της Αυστραλίας και την ομάδα προμηθευτών πυρηνικών το Μάιο του 2004. Ωστόσο, δεν είχαν ανάλογη επιτυχία στο ΣΕΤΠ όπου δεν έχουν προσχωρήσει ακόμα επτά από τα νέα κράτη μέλη ούτε η Ρουμανία, ούτε στο Wassenaar όπου η Κύπρος εξακολουθεί να μην είναι μέλος. Συνεπώς, είναι σημαντικό να προωθηθεί ενεργητικά η συμμετοχή τους, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη την ανάγκη επέκτασης των συστημάτων αυτών και σε άλλους κύριους προμηθευτές τεχνολογιών διπλής χρήσης, διατηρώντας παράλληλα την αποτελεσματικότητα των συστημάτων λήψης αποφάσεων. Στο μεταξύ είναι απαραίτητο να βρεθεί και μια πρακτική βραχυπρόθεσμη λύση (πιθανώς ένα προσωρινό καθεστώς παρατηρητή) που θα συνδυάζει την ανάγκη των νέων κρατών μελών της ΕΕ να αποκτήσουν πρόσβαση σε όλες τις συναφείς ευαίσθητες πληροφορίες, ιδίως τις αρνήσεις και τεχνικές πληροφορίες σχετικά με τα προς έλεγχο είδη.

iii) Συμμετοχή της ΕΚ στα συστήματα και συντονισμός των θέσεων της ΕΕ

Το πρόγραμμα δράσης της Θεσσαλονίκης και η στρατηγική της ΕΕ κατά της διάδοσης των ΟΜΚ ζητούν να γίνει η ΕΕ πρωταρχικός συνεργάτης στα συστήματα ελέγχου εξαγωγών, μεταξύ άλλων εξασφαλίζοντας συντονισμένες θέσεις στα συστήματα και προβλέποντας μεγαλύτερη συμμετοχή της Επιτροπής σε αυτά. Το 2003 οι υπηρεσίες της Επιτροπής πρότειναν μία πολιτική για το σκοπό αυτό, η οποία όμως έχει εφαρμοστεί μόνον εν μέρει. Ένας από τους λόγους για τους οποίους η Επιτροπή δυσκολεύεται να αυξήσει το συντονισμό της ΕΕ είναι η έλλειψη επαρκούς κύρους στα συστήματα, ιδίως στο ΣΕΤΠ και στο διακανονισμό του Wassenaar, γεγονός που υπονομεύει την ικανότητα της Επιτροπής να συμβάλλει αποτελεσματικά στους τομείς που καλύπτει ο κανονισμός διπλής χρήσης.

Επομένως, η Επιτροπή συνιστά στα κράτη μέλη να εξετάσουν το κύρος της στα διεθνή συστήματα ώστε να εξασφαλιστεί σε πρώτη φάση η πρόσβαση στα ηλεκτρονικά συστήματα διαχείρισης εγγράφων του ΣΕΤΠ και του διακανονισμού του Wassenaar.

Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι ο συντονισμός και η συμμετοχή της ΕΕ, που υπογραμμίζονται στη στρατηγική της ΕΕ κατά της διάδοσης των ΟΜΚ, αποτελούν πολιτική προτεραιότητα της ΕΕ για να προετοιμάζει επιτυχώς τις συνόδους και να διευκολύνει τη διαπραγμάτευση των προτάσεων με τρίτες χώρες μέλη· ο συντονισμός αυτός αποδείχθηκε χρήσιμος για την προάσπιση των συμφερόντων της ΕΕ, ιδίως στην ομάδα της Αυστραλίας κατά την έκδοση των κατευθυντήριων γραμμών της, ή στο ΣΕΤΠ και στο Wassenaar σχετικά με θέματα όπως έλεγχοι των εξαγωγών που συνδέονται με τεχνολογίες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο σχέδιο Galileo. Πρέπει να αναπτυχθούν περαιτέρω συνεδριάσεις ad hoc εκπροσώπων της ΕΕ που συμμετέχουν σε διεθνή συστήματα ελέγχου εξαγωγών και σε συναφείς ομάδες του Συμβουλίου. Ο αυξημένος συντονισμός των διάφορων αρμόδιων ομάδων του Συμβουλίου (CONOP, CODUN, COTER, θεμάτων ατομικής ενέργειας, COARM και της ομάδας εργασίας για τα είδη διπλής χρήσης, βλέπε γλωσσάριο όρων στο παράρτημα Ι) πρέπει να διατηρηθεί και να προωθηθεί ώστε να εξασφαλιστεί ότι η στρατηγική της ΕΕ κατά της διάδοσης των ΟΜΚ θα εφαρμοστεί με συνέπεια και αποδοτικότητα.

Οι βελτιώσεις αυτές θα επιτρέψουν επίσης στην Επιτροπή να συμβάλλει στη διευκόλυνση του τακτικού διαλόγου ανάμεσα στα κράτη μέλη της ΕΕ και στη βιομηχανία της ΕΕ προτού τα συστήματα εξετάσουν τους καταλόγους ελέγχου, και να εξασφαλίσει ότι οι προμηθευτές της ΕΕ μπορούν να συνεισφέρουν σε προτάσεις με στόχο την προσαρμογή των αποφάσεων των συστημάτων στην ικανότητα προμήθειας και καινοτομίας της ΕΕ στους τομείς διπλής χρήσης.

iv) Τεχνική βοήθεια προς τρίτες χώρες και διεθνής συνεργασία

Η Επιτροπή γνωρίζει πολύ καλά ότι οι προσπάθειες της διεθνούς κοινότητας να προωθήσει ισχυρούς εθνικούς ελέγχους εξαγωγών και να τους καταστήσει πολυμερείς έχουν σκοπό να καλύψουν το κενό που προέκυψε από την αύξηση των πηγών προμήθειας ειδών διπλής χρήσης από χώρες που εφαρμόζουν μη βέλτιστες πολιτικές και πρακτικές ελέγχου εξαγωγών. Η στρατηγική της ΕΕ κατά της διάδοσης των ΟΜΚ εκφράζει τη σαφή της δέσμευση να ενισχύσει τις πολιτικές και πρακτικές ελέγχου εξαγωγών στο εσωτερικό των συνόρων της ΕΕ και πέρα από αυτά, σε συντονισμό με διεθνείς εταίρους. Προσδιορίζει την ανάγκη δημιουργίας προγράμματος αρωγής προς τα κράτη που χρειάζονται τεχνικές γνώσεις στον τομέα του ελέγχου εξαγωγών.

Το Νοέμβριο του 2003, το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων και Εξωτερικών Σχέσεων ενέκρινε κείμενο με σκοπό την ένταξη των πολιτικών μη διάδοσης στις ευρύτερες σχέσεις της ΕΕ με τις τρίτες χώρες, μεταξύ άλλων με την εισαγωγή ρήτρας μη διάδοσης στις συμφωνίες της με αυτές. Η ΕΕ σκοπεύει τώρα να συμπεριλάβει διατάξεις περί μη διάδοσης σε όλες τις νέες συμφωνίες με τρίτες χώρες, όπως έγινε με τις χώρες ΑΚΕ στην αναθεωρημένη συμφωνία του Κοτονού (οι χώρες αυτές συμφώνησαν να συνεργαστούν με την ΕΕ κατά της διάδοσης των ΟΜΚ με ένα αποτελεσματικό σύστημα εθνικών ελέγχων εξαγωγών). Ένα σημαντικό στοιχείο της εν λόγω ρήτρας προβλέπει ότι οι εταίροι της ΕΕ πρέπει να δημιουργήσουν αποτελεσματικό σύστημα για τον εθνικό έλεγχο των εξαγωγών για αγαθά που συνδέονται με ΟΜΚ. Ως αποτέλεσμα, η ΕΕ δεσμεύεται τώρα να παρέχει μεγαλύτερη βοήθεια στον έλεγχο των εξαγωγών.

Η Επιτροπή επιθυμεί να αυξήσει την τεχνική βοήθεια για τον έλεγχο των εξαγωγών. Για το σκοπό αυτό δρομολόγησε, σε στενή συνεργασία με τη Γραμματεία του Συμβουλίου (ιδίως με το γραφείο του ειδικού εκπροσώπου του Υπατού Εκπροσώπου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας) και με τα κράτη μέλη σειρά δραστηριοτήτων τεχνικής βοήθειας για χώρες όπως η Κροατία, η Σερβία, το Μαυροβούνιο, η Βοσνία και Ερζεγοβίνη, η Ρωσική Ομοσπονδία, η Κίνα, η Ουκρανία και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα. Το έργο αυτό θα ενισχύσει το πρόγραμμα για τη συνέχιση της βοήθειας για τον έλεγχο των εξαγωγών που θα χρηματοδοτηθεί από το νέο μέσο σταθερότητας κατά την περίοδο 2007-13.

Η Επιτροπή έχει δεσμευθεί να αναπτύξει τη συνεργασία της με άλλες τρίτες χώρες και κύριους εμπορικούς εταίρους και διεθνείς οργανισμούς με βάση την πείρα που απέκτησε ιδίως από τη συνεργασία της με το ΔΟΑΕ (Διεθνής Οργανισμός Ατομικής Ενέργειας). Για το σκοπό αυτό σκοπεύει να διευκολύνει ιδίως τη θέσπιση ειδικών μέτρων ελέγχου εξαγωγών για συγκεκριμένα σχέδια προκειμένου να διευκολύνει τη συμμετοχή τρίτων χωρών στην έρευνα και σε βιομηχανικά σχέδια χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ με βάση τη γόνιμη εμπειρία που αποκτήθηκε, ιδίως από το πρόγραμμα Galileo.

V. Εκτίμηση του αντικτύπου των προτάσεων

Το Σεπτέμβριο του 2005 ξεκίνησε η συλλογή απόψεων των εξαγωγέων σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού και η μελέτη αξιολόγησης του αντικτύπου για να εκτιμηθούν οι επιπτώσεις διαφόρων επιλογών στη μεταρρύθμιση των ελέγχων εξαγωγών. Η μελέτη εκτίμησης του αντικτύπου, που περιελάμβανε δημόσια πρόσκληση για την έκφραση των απόψεων όλων των ενδιαφερομένων μερών, απευθυνόταν στα κράτη μέλη, τους εξαγωγείς και τους μεταφορείς καθώς και τους εμπόρους. Τα αποτελέσματα δημοσιεύθηκαν το 2006³ και στη συνέχεια συζητήθηκαν με τα κράτη μέλη και τους εξαγωγείς.

Οι περισσότερες από τις συστάσεις και τις παρατηρήσεις των ενδιαφερόμενων βιομηχανικών ενώσεων ελήφθησαν υπόψη, αν και η παρούσα ανακοίνωση δεν περιλαμβάνει ορισμένες προτάσεις επειδή δεν είναι εφικτές από πολιτική άποψη (π.χ. ριζική απλοποίηση του καταλόγου των ελεγχόμενων ειδών ή των εθνικών ελέγχων).

Αφού δοκιμάστηκαν διάφορες επιλογές, η Επιτροπή συγκράτησε τις καλύτερες από αυτές από την άποψη της σχέσης κόστους-αποτελεσματικότητας, με βάση τα αποτελέσματα της μελέτης καθώς και τις παρατηρήσεις των κρατών μελών και των εξαγωγέων. Το σκεπτικό των τυχόν αλλαγών που προτείνονται στο κανονιστικό σύστημα είναι τέτοιο ώστε τα εμπόδια για τους κατασκευαστές και τους εξαγωγείς καθώς και για τις διοικήσεις των κρατών μελών να περιορίζονται στα απολύτως αναγκαία. Πιο λεπτομερής παρουσίαση της αξιολόγησης του αντικτύπου περιλαμβάνεται στην αιτιολογική έκθεση της πρότασης ανακοίνωσης για την τροποποίηση και την αναδιατύπωση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1334/2000 του Συμβουλίου και σε σημείωμα στο παράρτημα της εν λόγω πρότασης.

Η πρόταση της Επιτροπής περί *ελέγχων της διαμετακόμισης και της μεταφόρτωσης* θα επιτρέψει στις εθνικές αρμόδιες αρχές των κρατών μελών να παρακρατούν είδη διπλής

³ Το έγγραφο διατίθεται στην παρακάτω διεύθυνση:
http://ec.europa.eu/comm/trade/issues/sectoral/industry/dualuse/pr230206_en.htm.

χρήσης υπό καθεστώς διαμετακόμισης (όπως ορίζεται στον προτεινόμενο αναδιατυπωμένο κανονισμό) που προορίζονται για τρίτη χώρα μόνον εάν οι πληροφορίες που έχει συγκεντρώσει το κράτος μέλος υποδεικνύουν την πρόθεση χρησιμοποίησης των ειδών αυτών για τη διάδοση όπλων μαζικής καταστροφής κατά παράβαση διεθνών συνθηκών και ρυθμίσεων περί μη διάδοσης. Δεν αναμένεται να υπάρξουν πολλές τέτοιες περιπτώσεις. Η δυνατότητα διεξαγωγής ελέγχων σε κάθε μεταφόρτωση εντός της ΕΕ απορρίφθηκε γιατί είναι δύσκολο να εφαρμοστεί στην πράξη.

Όσον αφορά την **παροχή υπηρεσιών διαμεσολάβησης** σχετικά με είδη διπλής χρήσης (ή τη **μεσιτεία**), η μελέτη αξιολόγησης του αντικτύπου διαπίστωσε πρακτικές δυσκολίες όσον αφορά τη διεξαγωγή συστηματικού ελέγχου (χορήγηση άδειας) των ενδιαμέσων δραστηριοτήτων φυσικών ή νομικών προσώπων στην ΕΕ καθώς και το ανέφικτο της διεξαγωγής σχετικών ελέγχων σε πολίτες της ΕΕ που προσφέρουν υπηρεσίες διαμεσολάβησης στο εξωτερικό. Για το λόγο αυτό η Επιτροπή πρότεινε να περιοριστούν οι έλεγχοι σε δραστηριότητες που πραγματοποιούνται από την ΕΕ και στις περιπτώσεις που ο μεσίτης γνωρίζει ότι τα σχετικά είδη μπορούν να χρησιμοποιηθούν για λόγους διάδοσης.

Η μελέτη αξιολόγησης του αντικτύπου έδειξε τα πλεονεκτήματα των μέτρων που εξασφαλίζουν **αυξημένη διαφάνεια** στη νομοθεσία της ΕΕ και των κρατών μελών.

Επιπλέον, η μελέτη παρείχε συμπληρωματικά στοιχεία υπέρ του περαιτέρω ορισμού και της διευκρίνησης σε επίπεδο ΕΕ των όρων χρήσης των **κοινοτικών γενικών αδειών εξαγωγής** και των **εθνικών γενικών αδειών εξαγωγής**.

Η μελέτη αξιολόγησης του αντικτύπου τόνισε επίσης την ανάγκη **δημιουργίας επιπλέον κοινοτικών γενικών αδειών εξαγωγής** προκειμένου να ευθυγραμμιστεί η πρακτική της ΕΕ με εκείνη άλλων κύριων προμηθευτών και μελών διεθνών συστημάτων ελέγχου εξαγωγών. Οι εξαγωγείς υπέβαλαν προτάσεις τις οποίες η Επιτροπή σκοπεύει να προωθήσει, πιθανώς κατά την υποβολή προτάσεων το 2007 για την τροποποίηση του παραρτήματος Ι του κανονισμού (λεπτομέρειες παρέχονται στο παράρτημα V του παρόντος εγγράφου). Υπάρχει ίσως μια συμβιβαστική λύση ανάμεσα στη δημιουργία νέων κοινοτικών αδειών εξαγωγής προς ορισμένες χώρες και την ένταση των ελέγχων εξαγωγών προς χώρες που δεν είναι μέλη των συστημάτων.

Η υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών για τη χορήγηση **γενικών αδειών εξαγωγής** αναμένεται να διαδώσει περαιτέρω τη χρήση των αδειών αυτών προκειμένου να αποφεύγεται η στρέβλωση του ανταγωνισμού μεταξύ των εξαγωγέων της ΕΕ.

Η μελέτη αξιολόγησης του αντικτύπου υπογράμμισε επίσης την προστιθέμενη αξία που θα προσφέρει **η εναρμόνιση της εφαρμογής εθνικών ελέγχων σε είδη που δεν αναφέρονται στον κατάλογο** στην ασφάλεια και το εμπόριο. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει επιστήσει την προσοχή των κρατών μελών στο γεγονός ότι όλο και περισσότερες αρνήσεις καλύπτουν μη καταχωρημένα είδη τα οποία, εξ ορισμού, μπορούν να εξαχθούν σε άλλα κράτη μέλη, εκτός αν τα κράτη αυτά εφαρμόζουν τον ίδιο έλεγχο τελικής χρήσης. Η μελέτη προτείνει οι εθνικές τελωνειακές αρχές να μπορούν να σταματήσουν οποιοδήποτε μη καταχωρημένο είδος διπλής χρήσης που υπόκειται σε εθνικό έλεγχο τελικής χρήσης. Διαπιστώθηκε επίσης ότι χωρίς την ενισχυμένη εναρμόνιση κοινοποίησης των ελέγχων στη βιομηχανία και χωρίς μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση, υπάρχει ο κίνδυνος οι αρνήσεις για μη καταχωρημένα είδη να παρακαμφθούν με εξαγωγές μέσω άλλων κρατών μελών.

Η εισαγωγή μιας **διαδικασίας επιτροπολογίας** αναμένεται να επιταχύνει την έγκριση των τροποποιήσεων των παραρτημάτων του κανονισμού (ΕΚ) 1334/2000. Απαιτείται επίσης ενεργός συμμετοχή της Επιτροπής στα διεθνή καθεστώτα ελέγχου των εξαγωγών.

Οι προτάσεις για την έναρξη **διαπραγματεύσεων με τρίτες χώρες**, ώστε να μην επηρεάζεται η ενιαία αγορά από τους κανόνες επανεξαγωγής τρίτων χωρών που εφαρμόζονται εντός της ΕΕ, θα ωφελήσουν τη βιομηχανία της ΕΕ καθώς και τους εξαγωγείς από τρίτες χώρες. Οι προτάσεις για την εισαγωγή, κατά παρέκκλιση από τους ισχύοντες κανόνες που θεσπίζονται στον κανονισμό, ανάλογα με την περίπτωση και με υπόδειγμα το σχέδιο Galileo, κοινής διαδικασίας λήψης αποφάσεων της ΕΕ καθώς και, ενδεχομένως, την εισαγωγή συστήματος ελέγχου εξαγωγών για συγκεκριμένα σχέδια όσον αφορά τις εξαγωγές νέων ή ευαίσθητων τεχνολογιών διπλής χρήσης που αναφέρονται στον κατάλογο και αναπτύσσονται στην ΕΕ θα ευνοήσουν τα βιομηχανικά και ερευνητικά σχέδια που συγχρηματοδοτούνται από την ΕΚ και τα κράτη μέλη και στα οποία μπορούν να συμμετάσχουν τρίτες χώρες.

Οι περισσότερες από τις προβλεπόμενες ενέργειες, συν αυτές που περιγράφονται παραπάνω, θα οδηγήσουν σε καλύτερο συντονισμό και καλύτερη εφαρμογή των δραστηριοτήτων ελέγχου των εξαγωγών εντός της ΕΕ και σε μεγαλύτερη διαφάνεια. Θα προωθήσουν τους ίδιους όρους ανταγωνισμού που χρειάζεται η βιομηχανία της ΕΕ για να παραμείνει ανταγωνιστική. Οι περισσότερες από τις προτεινόμενες ενέργειες θα απαιτήσουν καλύτερη και ενίοτε διαφορετική χρήση των διαθέσιμων πόρων στα κράτη μέλη.

Η αυξημένη συνεργασία των κρατών μελών ίσως να απαιτήσει κάποιους πόρους στα κράτη μέλη που έχουν αναπτύξει τις πιο προχωρημένες ικανότητες, αλλά θα ενισχύσει τη συνολική αποδοτικότητα του συστήματος της ΕΕ. Ορισμένα κράτη μέλη μπορεί να χρειαστεί να αναβαθμίσουν τις δραστηριότητες ελέγχου των εξαγωγών τους και τους πόρους που απασχολούν για το σκοπό αυτό ώστε να ανταποκριθούν στα υψηλά πρότυπα αποδοτικότητας, καθώς και για να ικανοποιήσουν τα αιτήματα των εξαγωγέων για ταχύτερα και πιο αποδοτικά συστήματα, όπως ταχύτερη επεξεργασία των αιτήσεων για άδειες εξαγωγών, αν γίνεται με δεδομένες προθεσμίες, με διαχείριση με βάση τον ενεχόμενο κίνδυνο, ευαισθητοποίηση του κλάδου, επέκταση των ελέγχων που βασίζονται στην εσωτερική συμμόρφωση ή μεγαλύτερη υποστήριξη της βιομηχανίας για την παροχή απαντήσεων στα ερωτήματά τους.

VI. Συμπεράσματα και επόμενα βήματα

Η πρώτη προτεραιότητα πρέπει να είναι η έγκαιρη έγκριση από το Συμβούλιο των απαραίτητων τροποποιήσεων του κανονισμού που περιέχονται στην πρόταση αναδιατυπωμένης έκδοσης.

Ωστόσο, καθώς η βελτίωση των ελέγχων των εξαγωγών δεν απαιτεί πάντα κανονιστική δράση, η Επιτροπή καλεί επίσης το Συμβούλιο να σημειώσει όλους τους τομείς όπου προτάθηκε δράση και να εγκρίνει τα συγκεκριμένα μέτρα που πρέπει να ληφθούν εντός ενδεικτικού συμφωνηθέντος χρονικού πλαισίου, το οποίο η Επιτροπή προτείνει να είναι το τέλος του 2008 για την ολοκλήρωση των μέτρων, και οι αρχές του 2007 για την πρόσβαση της Επιτροπής στο WAIS και στο ePOC (τα ηλεκτρονικά συστήματα διανομής των συστημάτων Wassenaar και ΣΕΤΠ αντίστοιχα). Επίσης, η Επιτροπή καλεί το Συμβούλιο να λάβει υπόψη την εθνική εφαρμογή ορισμένων από τις συστάσεις των «αξιολογήσεων από ομοτίμους» οι οποίες θα αποτελέσουν το θέμα τακτικών εκθέσεων από την Προεδρία προς το Συμβούλιο, η επόμενη από τις οποίες προγραμματίζεται για το Δεκέμβριο του 2006.

Στην επόμενη έκθεσή⁴ της για την εφαρμογή του κανονισμού, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα εξετάσει την εφαρμογή του κανονισμού και την πρόοδο που έχει επιτευχθεί στους τομείς που αναφέρονται στην παρούσα ανακοίνωση και θα προτείνει τομείς όπου είναι ευκαταία περαιτέρω δράση. Θα εξακολουθήσει επίσης τη μελέτη της λειτουργίας των ελέγχων εξαγωγών ώστε να τείνουν να βασίζονται στη συμμόρφωση του κλάδου παρά στη χορήγηση άδειας εξαγωγής κατά περίπτωση.

Παραρτήματα

I. Glossary of basic dual-use terms and acronyms – Γλωσσάριο των βασικών όρων και ακρονύμων για τη διπλή χρήση

II. Jurisprudence of the European Court of Justice on dual-use – Νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για τη διπλή χρήση

III. Background on the international export control regimes – Ιστορικό για τα διεθνή καθεστώτα ελέγχου εξαγωγών

IV. Details of the Commission proposal under sections IV. a) and b) of the Communication- Λεπτομέρειες της πρότασης της Επιτροπής στο τμήμα IV. στοιχείο α) και β) της ανακοίνωσης

V. Suggestions for the scope of additional Community General Export Authorisations- Προτάσεις για το πεδίο των συμπληρωματικών γενικών κοινοτικών αδειών εξαγωγής

⁴

Η έκθεση 2000-2004 διατίθεται στη
διεύθυνση: http://ec.europa.eu/comm/trade/issues/sectoral/industry/dualuse/legis/index_en.htm

ANNEX I

Glossary of basic dual-use terms and acronyms

- **AG (Australia Group):** this international export control regime sets up guidelines for export controls of biological and chemical dual-use items and establishes lists of items that each Member commits, at political level, to integrate into its national legislation to the extent that this is compatible with its constitution and other national specificities of its legal and administrative system. Its name derives from the decision of Australia to chair this group. The first meeting of what subsequently became known as the Australia Group took place in Brussels in June 1985. Subsequently the meetings have taken place in Paris, to the exception of the 20th anniversary, in 2005, which was held in Sydney. The number of members including the EC participating in the AG has grown from the original 15 in 1985 to 40⁵ at present. Website: <http://www.australiagroup.net/>.
- **Article 18 Coordination group:** expert meeting chaired by the Commission whose mandate is set by the Article 18 of the Regulation No (EC) 1334/2000. The EU experts (one per Member State) are nominated by the Member States. The Group discusses any implementation issue related to the Regulation. It is opened to exporters on ad hoc basis. It has been opened to custom authorities in 2005 and to specialist technology experts in 2006.
- **Research:** experimental or theoretical work undertaken principally to acquire new knowledge of the fundamental principles or phenomena or observable facts, not primarily directed towards a specific practical aim or objective.
- **BTWC** – Biological and Toxin Weapons Convention.
- **Catch-all or End Use Control:** ad hoc controls applying to non-listed items and based on the assessment by the exporter and/or the governments of the risk attached to the end use of these items when exported to certain end-users. Those controls can be imposed by Member States at the national level via their notifications to exporters (Articles 4.1 to 4.3 of the Regulation) and rests also on the exporters who must report to national competent authorities if they are aware of certain transactions covering non listed items which may lead to proliferation of weapons of mass destruction or other purposes and cases referred to in Articles 4.1 to 4.5 of the Regulation. In those cases, exporters have to ask national governments if export authorisations are requested prior to the export.
- **COARM** is the EU General Affairs Council's working group dealing with conventional arms.
- **CODUN** is the EU General Affairs Council's Committee on Disarmament in the United Nations.
- **"Comitology"** is established Community shorthand for the work of committees, made up of representatives of Member States and chaired by the Commission, whose function is to assist the Commission in adopting measures implementing Community laws and Community policies.

⁵ The EU MS and the Commission, Australia, Argentina, Bulgaria, Canada, Iceland, Japan, New Zealand, Norway, Republic of Korea, Romania, Switzerland, Turkey, Ukraine, United States.

- **CONOP** is the EU General Affairs Council's Committee on Non-Proliferation.
- **COTER** is the EU General Affairs Council's Terrorism Working Group (second pillar).
- **CWC** – Chemical Weapons Convention. It is a multilateral treaty on the prohibition of chemical weapons (178 Parties) which entered into force 29 April 1997.
- **CGEA** – Community General Export Authorisation established by the Council Regulation (EC) No 1334/2000 for control of exports of Dual-use Items and technology, which allows all exporters who respect its conditions of use set in the Regulation to export listed items (in Annex II of the Regulation) to Australia, Canada, Japan, New Zealand, Norway, Switzerland, United States.
- **"Dual-Use items"** are goods and technology developed for civilian uses, but which can be used for military applications or to produce weapons of mass destruction.
- **End-use** – the particular way, in which a dual-use item can be used
- **End-user** – the final or ultimate user of the item.
- **International Export control regimes** – these regimes have been set up by like minded countries to address proliferation risks as they arose and to facilitate their members' compliance with international non proliferation treaties which encourage international cooperation for legitimate and peaceful purposes. The international regimes include: the Wassenaar Arrangement on Export Controls for Conventional Arms and Dual-Use Goods and Technologies, the Australia Group on chemical and biological weapons materials, the Nuclear Suppliers' Group and the Missile Technology Control Regime. These international export control regimes take decisions by unanimity on the basis of consensus.
- **National General Export Authorisations** are issued by national authorities and published in national official journal. They are valid for all exporters based in the Member State where they are published and who meets the conditions set in the national law, covering one or several specified countries as well as a number of dual-use items defined in the national law.
- **Global export** authorisation: granted to one specific exporter in respect of a type or category of dual-use item which may be valid for exports to one or more specified end users in one or more specified third countries.
- **IAS**: impact assessment study.
- **Individual export authorisation** is granted to one specific exporter for one end user in a third country and covering one or more dual-use items or technologies
- **Items in the public domain**: dual-use items and technologies made available without restrictions upon its further dissemination (copyright restrictions do not remove technology or software from being in the public domain)

- **MTCR** – Missile Technology Control Regime: this international export control regime was set up in 1987. The MTCR now has 34 member countries⁶. MTCR Website: <http://www.mtc.info>. The aim of the MTCR is to restrict the proliferation of missiles, complete rocket systems, unmanned air vehicles, and related technology for those systems capable of carrying a 500 kilogram payload at least 300 kilometres, as well as systems intended for the delivery of weapons of mass destruction (WMD). The Regime's controls are applicable to certain complete rocket systems (to include ballistic missiles, space launch vehicles (SLVs), and sounding rockets) and unmanned air vehicle (UAV) systems (to include cruise missiles, drones, UAVs, and remotely piloted vehicles [RPVs]). Partners also recognize the importance of controlling the transfer of missile-related technology without disrupting legitimate trade and acknowledge the need to strengthen the objectives of the Regime through cooperation with countries outside the Regime.
- **NPT** – the Treaty on Non proliferation of Nuclear Weapons. The NPT entered into force in 1970, and with 187 parties, it is one of the most widely-adhered to arms agreements in history.
- **NSG** – this international export control regime, the Nuclear Suppliers' Group, which consists of 45 member countries,⁷ seeks to contribute to the non-proliferation of nuclear weapons through the implementation of Guidelines for nuclear exports and nuclear related exports. The NSG was created following the explosion in 1974 of a nuclear device in India, which demonstrated that nuclear technology transferred for peaceful purposes could be misused. Website: <http://www.nuclearsuppliersgroup.org>.
- **PSC** – Political and Security Committee is one of the GAERC preparatory committees and the lynchpin of the CFSP and the ESDP.
- **Report of the Commission services on the implementation of Regulation No (EC) 1334/2000 from 2000 to May 2004:** this report, in conformity with the obligations set in Article 20 of the Regulation, is available on the DG TRADE webpage at the following address:
http://ec.europa.eu/comm/trade/issues/sectoral/industry/dualuse/legis/index_en.htm
- **UNSCR** – United Nations Security Council Resolution.
- The **Wassenaar Arrangement** on Export Controls for Conventional Arms and Dual-Use Goods and Technologies is the successor to "COCOM". It began operations in September 1996. The Wassenaar Arrangement is presently composed of 40 countries⁸. The WA website: www.wassenaar.org. It sets up list of military and dual use items for which exports are to be controlled by the member countries according to the regime's guidelines

⁶ Argentina, Australia, Austria, Belgium, Brazil, Bulgaria, Canada, Czech Republic, Denmark, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Iceland, Ireland, Italy, Japan, Luxembourg, Netherlands, New Zealand, Norway, Poland, Portugal, Rep. of Korea (South Korea), Russia Federation, South Africa, Spain, Sweden, Switzerland, Turkey, Ukraine, United Kingdom, United States.

⁷ EU 25 Member States. Non EU Member States: Argentina, Australia, Brazil, Bulgaria, Canada, China, Croatia, Japan, Korea, New Zealand, Norway, Russian Federation, South Africa, Switzerland, Turkey, Ukraine, USA.

⁸ Argentina, Australia, 24 EU MS (except Cyprus), Bulgaria, Canada, Croatia, Japan, New Zealand, Norway, Republic of Korea, Romania, Russian Federation, South Africa, Switzerland, Turkey, Ukraine, United States.

and in conformity with country's legal and administrative framework. It has been established in order to contribute to regional and international security and stability, by promoting transparency and greater responsibility in transfers of conventional arms and dual-use goods and technologies, thus preventing destabilising accumulations. Participating States seek, through their national policies, to ensure that transfers of these items do not contribute to the development or enhancement of military capabilities which undermine these goals, and are not diverted to support such capabilities. Representatives of Participating States meet regularly in Vienna where the Wassenaar Arrangement's Secretariat is located.

- **WMD** – Weapons of Mass Destruction, which include nuclear, chemical and biological weapons as well as its means of delivery and in particular missile technology.
- **WPDU** – Council Working Party on Dual-Use Goods.

ANNEX II

Jurisprudence of the European Court of Justice on dual-use

Jurisprudence of the European Court of Justice in the area of dual-use goods has established that the rules restricting the exports of these goods to third countries fall within the scope of the common commercial policy, as set out in Article 133 of the EC Treaty.

The ECJ delivered preliminary rulings in the case of "Werner" (Case C-70/94) and "Leifer" (case C-83/94)

In the "*Werner*" (Case C-70/94), the Court stated that "a measure (...) whose effect is to prevent or restrict the export of certain products, cannot be treated as falling outside the scope of the common commercial policy on the ground that it has foreign policy and security objectives".

In the "*Leifer*" (Case C-83/94), the Court stated that "Article 113 (now Article 133) of the EC Treaty is to be interpreted as meaning that rules restricting exports of dual-use goods to non-member countries fall within the scope of that article and that in this matter the Community has exclusive competence, which therefore excludes the competence of the Member States save where the Community grants them specific authorization". It also ruled that the fact that "a trade measure may have non-trade objectives does not alter the trade nature of such measures". The Court also stated that "the fact that the restriction concerns dual-use goods does not affect that conclusion. The nature of those products cannot take them outside the scope of the common commercial policy.

ANNEX III

The international export control regimes

The international export control regimes establish norms and guidelines to control nuclear, chemical, biological, missile-related exports as well as the exports of conventional arms and dual-use technologies. Between the 1970s and the 1980s, four international export control regimes were set up to enable their members to participate in international trade while complying with their obligation to facilitate international cooperation for legitimate purposes. These are: the Nuclear Suppliers' Group (NSG) and Zangger Committee for nuclear items; the Australia Group (AG) for chemical and biological dual-use items; the Missile Technology Control Regime (MTCR) for missile related technologies; and the Wassenaar Regime for dual-use items related to conventional weapons. Comprehensive lists of controlled items were developed in the Regimes as only one international treaty of non-proliferation (the Chemical Weapons Convention) lists the dual-use items and technologies subject to controls, whilst the other treaties or arrangements (Biological and Toxin Weapons Convention, the Non Proliferation Treaty, the Hague Code of Conduct on Missiles) do not list any dual-use technologies that can be used for WMD end uses.

Since the terrorist attacks of 11 September 2001, the initial mandates of those regimes, which were to prevent States to acquire dual-use items for producing WMD or conventional weapons, have been adjusted to prevent also the acquisition by non-State actors of dual-use items that could be used for terrorist attacks (either massive or via conventional means).

The threat of massive terrorist attacks using WMDs has led to increased workload in international export control regimes (in particular in the Australia Group) so as to adjust the criteria and guidelines of the regimes to the particular threats

Except for the Wassenaar Arrangement, the international regimes have no technical secretariat to manage the meetings. Except for the Australia Group, the regimes have rotating chairs changed every year. The international regimes hold a plenary meeting per year. This meeting which gathers the heads of delegations of each Member decides on all major issues in particular the entry of new members, the changes to the lists, the adoption of amendments to existing guidelines, outreach to non member countries. They adopt a press-release at that occasion. Decisions are taken at unanimity for all issues. Members have the capacity to make proposals on any subject in the mandate of the regime.

The preparation of the plenary meetings is made by technical expert groups. Those groups usually represent 3 different types of expertise: technical experts to prepare the lists of controls, custom and enforcement officers as well as licensing officers who exchange practices, intelligence expertise where information on sensitive issues regarding proliferation, terrorism and WMD acquisition are exchanged.

All the 25 EU Member States are members in the Australia Group (AG) and the Nuclear Suppliers Group (NSG), but Cyprus is not yet member of the Wassenaar arrangement. Seven new Member States (Cyprus, Estonia, Latvia, Lithuania, Malta, Slovakia and Slovenia) are not yet members of the MTCR nor is Romania (in the process of acceding to the EU). The European Commission is member of the Australia Group and observer in the NSG, but has no status in MTCR and Wassenaar although it can participate in the meetings, along with the Council Secretariat, as part of the EU Presidency delegation since the adoption of the Thessaloniki Action Plan.

Worth noting that the **Chemical Weapons Convention** mentioned in the Communication is not an international export control regime of the same nature as those 4 described. The fundamental difference is that it is a multilateral treaty (178 Parties) which entered into force 29 April 1997 and contains both provisions and a mechanism for inspections so as to verify State Parties' compliance and also lists of items, including dual use items, whose trade must be controlled. It is the only international non-proliferation treaty containing such lists of items.

ANNEX IV

Details of the Commission proposal mentioned in sections IV. a) and b) of the Communication

a) Proposals for amendment of current Regulation:

The following proposals for the amendment of the Regulation are made:

- introduction of certain controls on dual-use items in transit within the EU
- control of brokering of dual-use items if there are grounds to suspect a link to a WMD programme
- clarification and update of controls of intangible transfers of technology including the provision of technical assistance
- introduction of some limited adjustments regarding the application of national controls on items non-listed in the Regulation in order to improve their efficiency and the transparency of their operation, although leaving implementation to best practices
- as to general export authorizations, clarification of the conditions for the use of the Community General Export Authorisation (a notification requirement) and of national general export authorizations , and of the criteria for the granting of global authorizations
- proposals to improve the exchange of information among Member States and with the Commission and to ensure that denials of authorisations by one Member State are properly taken into account by the other MS
- introduction of provisions on relations with third countries, according to which negotiations could be conducted with third countries to improve the coordination of the functioning of export control regulations and facilitate the mutual recognition of such controls
- introduction of procedures for a speedier adoption of amendments to the annexes of the Regulation and for measures necessary to implement the Regulation (a comitology procedure)
- possible introduction of an electronic system for exchanging information on denials as well as other information and improvements of the notifications of denials
- replacement of EU intra-community controls with prior notification and a traceability system within the EU
- provision for the establishment by national authorities of indicative deadlines for the processing of applications for export authorisations, and of deadlines for the treatment of requests for information from licensing authorities concerning the application of national controls.

- introduction of a reference to criminal sanctions to be adopted for the most serious infringements to the Regulation in conformity with reported practices of the Member States.

b) Areas where guidelines/best practices could be elaborated:

Guidelines and best practices are modalities for implementing certain provisions of the Regulation which could be agreed at the level of the Council Dual-Use Working Group and prepared by the experts in the "Coordination Group". They would not be legally binding but provide standards for the application of export controls. In some cases, those guidelines could consist of an adjustment of the international regimes' guidelines to take account of EU specificities, in particular the existence of a single market and common EU borders. In some instances, these guidelines and best practices can be made public for the benefit of exporters, although in other cases their nature would require that they are kept within the relevant administrations as internal guidance. Among the areas where such guidelines and best practices could be prepared are the following:

- implementation and enforcement of controls of intangible transfers of technology including provision of technical assistance
- modalities for the implementation of certain aspects of the controls on non-listed items ("catch all" provision), destined to improve flows of information among Member States and to limit the possibilities of circumvention of controls applied by one Member State via exports through other Member States
- improvement of risk assessment, including possible elements for common risk analysis and enforcement as foreseen by Council Regulation No (EC) 648/2005 on the security amendments to the Customs Code and its implementing provisions to be adopted by the end of 2006
- implementation of global export authorizations (scope, conditions of use and how to check compliance)
- elements used to assess export applications including the compliance capacity of the exporter, supporting documents and end-user certificates
- establishment of target deadlines to decide on applications for authorisations
- internal compliance programmes.

ANNEX V

Suggestions for new Community General Export Authorisations

Areas which have been suggested for the scope of new Community General Export Authorisations:

- some chemical products covered by the Chemical Weapons Convention could benefit from new trade facilitation to a number of Parties to the CWC which are not covered by the Annex II to the Regulation (which defines the Community General Export Authorisation)
- small quantity /value shipments and samples
- Wassenaar non-sensitive items could benefit from the creation of a new Community authorisation covering certain countries which are members of Wassenaar and not listed in Annex II of the Regulation (which defines the Community General Export Authorisation)
- the new Community General Export Authorisations will contain implementing provisions based on those provided in the proposal to amend the Community General Export Authorisation and on those currently in force in the Member States who currently have adopted relatively similar national general export authorisations in their scopes and destinations.